

UZASADNIENIE

Niniejsze zarządzenie Prezesa Rady Ministrów, przygotowane na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1050 i 1473), tworzy Komitet Koordynacyjny do spraw Programu „Czyste Powietrze”, zwany dalej „Komitetem”.

Konieczność powołania Komitetu została wpisana w postanowienia Umowy Pożyczki numer 9310-PL między Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju (dalej: MBOiR) na realizację „Programu Czyste Powietrze przez ekologiczne źródła ogrzewania w sektorze mieszkaniowym” (dalej: Umowa Pożyczki) w Załączniku nr 2 pn. Realizacja Programu, w sekcji dotyczącej struktury wdrożenia pożyczki. Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową Pożyczki w wysokości 250 000 000 EUR wynika z potrzeby wsparcia realizacji zadań w ramach tego Programu w zakresie dwóch komponentów:

- 1) Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (dalej: PPCP), realizowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfosigw);
- 2) podatkowej ulgi termomodernizacyjnej, określonej w art. 26h ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163) oraz w art. 11 ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 776, 863 i 1593).

To połączenie, w ramach Umowy Pożyczki, obu mechanizmów finansowych nazwano Programem „Czyste Powietrze”.

Szeroki zakres działań zawartych w postanowieniach Umowy Pożyczki wymaga współpracy ministra właściwego do spraw klimatu z innymi członkami Rady Ministrów, przedstawicielami NFOŚiGW, wfosigw, jednostek administracji samorządowej, MBOiR czy sektora bankowego w celu optymalizacji odpowiednich dokumentów strategicznych, polityk, wytycznych, które mają wpływ na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.

Celem Programu „Czyste Powietrze” jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych przez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

Dotacyjny Program Priorytetowy „Czyste Powietrze” jest realizowany od 2018 r. przez NFOŚiGW. Przeznaczony jest dla właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Natomiast ulga termomodernizacyjna wprowadzona od 1 stycznia 2019 r. przysługuje podatnikowi, który jest właścicielem lub współwłaścicielem jednorodzinnego budynku mieszkalnego. Ulga polega na odliczeniu od podstawy obliczenia podatku (a w przypadku podatku zryczałtowanego – od przychodu) wydatków poniesionych na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w jednorodzinnym budynku mieszkalnym. Komponent ulgi podatkowej nadzorowany jest przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Umowa Pożyczki zapewni dofinansowanie budżetu państwa kwotą 250 000 000 EUR i umożliwi wykorzystanie pomocy eksperckiej, świadczonej przez ekspertów MBOiR na rzecz NFOŚiGW w celu bardziej efektywnego realizowania założeń PPCP.

Komitet pozwoli na zsynchronizowanie działań interesariuszy Programu i efektywne zarządzanie zasobami administracyjnymi, finansowymi i kadrowymi podmiotów realizujących działania poprawiające jakość powietrza w Polsce.

Powołanie Komitetu przyczyni się do efektywnej realizacji postanowień Umowy Pożyczki i umożliwi sprawne zarządzanie Programem. Szacuje się, że w ramach Umowy Pożyczki działaniami zostanie objętych 813 000 budynków jednorodzinnych (termomodernizacja, wymiana kotła na inny niż zasilany paliwem węglowym lub oba działania łącznie).

W celu właściwego skoordynowania realizacji założeń Programu konieczna jest ścisła współpraca pomiędzy NFOŚiGW oraz wfośigw pod nadzorem ministra właściwego do spraw klimatu a ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i przedstawicielami MBOiR. Mając na uwadze potrzebę usprawnienia narzędzi wsparcia osób wykluczonych społecznie i dotkniętych ubóstwem energetycznym realizacja Programu wymaga zaangażowania także ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Zaangażowanie przedstawiciela ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego jest kluczowe ze względu na finansowanie PPCP ze środków funduszy europejskich. Udział przedstawiciela ministra właściwego do spraw rozwoju wsi umożliwi wypracowanie dedykowanych instrumentów finansowych lub kryteriów premiujących wspierających poprawę jakości powietrza i podnoszenie efektywności energetycznej budynków na obszarach wiejskich. Z kolei udział w pracach Komitetu

przedstawiciela ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, ministra właściwego do spraw zdrowia, a także ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi jest zasadny ze względu na wpływ Programu na ich zakres właściwości i zainteresowania.

NFOŚiGW realizuje PPCP we współpracy z wfosigw i 2160 gminami, które prowadzą Gminne Punkty Konsultacyjno-Informacyjne PPCP. Część wniosków w PPCP składana jest za pośrednictwem banków, współpracujących z NFOŚiGW, a dotacja przekazywana jest na częściową spłatę kredytu. Zaangażowanie sektora prywatnego jest kluczowe i wymaga współpracy przedstawicieli sektora bankowego.

Działania zawarte w postanowieniach Umowy Pożyczki leżą także w kompetencjach podmiotów takich jak: Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego, sprawujący nadzór nad Centralną Ewidencją Emisyjności Budynków w zakresie integracji baz danych, czy przedstawicieli organizacji pozarządowych, jako kształtujących obraz działań podejmowanych przez administrację w ramach Programu. Członkowie Komitetu wraz z osobami zapraszonymi do uczestnictwa w jego pracach na prawach członka pochodzący z różnych instytucji i podmiotów zaangażowanych w kreowanie polityki poprawy jakości powietrza ukierunkują prace i usprawnią komunikację między zaangażowanymi podmiotami. Tak skomponowany skład Komitetu przyczyni się do skutecznej realizacji Umowy Pożyczki.

Według postanowień Umowy Pożyczki powołuje się Komitet złożony z urzędników państwowych wysokiego szczebla. RP została związana Umową Pożyczki na podstawie uchwały nr 28/2024 Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2024 r. Ze względu na konieczność koordynacji działań na szczeblu członków Rady Ministrów właściwym rozwiązaniem regulacyjnym jest zarządzenie Prezesa Rady Ministrów. Zgodnie z art. 93 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zarządzenia Prezesa Rady Ministrów obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe organowi wydającemu akty. W związku z tym przedstawiciele organizacji i instytucji niepodlegających Prezesowi Rady Ministrów będą mogli być zapraszani przez przewodniczącego do pracy w ramach Komitetu na prawach członka.

Ze względu na charakter projektowanej regulacji, która dotyczy wewnętrznych rozwiązań funkcjonowania administracji w Rzeczypospolitej Polskiej, projekt nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Nie zachodzi również konieczność przedkładania projektu zarządzenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu, o którym mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806).

Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt zarządzenia nie ma wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Projekt zarządzenia nie ma wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na działalność mikro-przedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.